

РЕШЕНИЕ

№ 186

гр. П., 17.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – П., II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Г. Ненчев

Членове: Албена Г. Палова
Ани Харизанова

при участието на секретаря Галина Г. Младенова
като разгледа докладваното от Албена Г. Палова Въззивно гражданско дело
№ 20235200500193 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК. С решение № 1389/21.12.2022 г., постановено по гр.д. № 20215220104019 П. районен съд е отхвърлил предявените от Н. Н. А., ЕГН *****, изтърпяващ наказание „доживотен затвор“ в затвора в П., против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието искове с правно основание 71, ал. 1, т. 1 и т. 2, предл. 1 и 3 от 3ЗДискр. за признаване за установено в отношенията между страните, че ответникът е извършил нарушение на чл. 4, ал. 2 от 3ЗДискр. чрез неравно третиране на ищеца на основата на признака „лично положение“, изразяващо се в липса на качествено стоматологично лечение поради липса на фотополимерна лампа и щифтове в Затвора П. през периода от 10.06.2017 г. до 11.09.2020 г., и за осъждане на ответника да преустанови нарушението и да се въздържа в бъдеще от по-нататъшни нарушения.

Осъдил е Н. Н. А., ЕГН *****, изтърпяващ наказание „доживотен затвор“ в затвора в П., да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 80 лв.

С определение № 389/16.02.2023 г., постановено по същото дело, на основание чл.248 от ГПК районният съд е оставил без уважение искането на

Н. Н. А. за изменение на решението в частта за разноските.

Против така постановените актове в законния срок са постъпили въззивна и частна жалби от Н. Н. А. чрез неговия процесуален пълномощник с изложени основания за незаконосъобразност. Във въззивната жалба се твърди на първо място, че решението е постановено от незаконен състав, тъй като съдията-докладчик не бил приел направения му отвод на основание чл.22, ал.1, т.6 от ГПК и чл.22, ал.2 от ГПК поради наличието на съмнения относно неговата безпристрастност. Липсата на безпристрастност се изразявала в това, че ищецът поискал да му бъдат свалени белезниците както на краката, така и на ръцете, но съдът уважил това искане само за ръцете.

По съществото на спора се твърди, че мотивите на съда били толкова противоречиви – до степен на неразбираемост – че от тях не можела да се извлече формираната от съда воля. Твърди се, че от една страна съдът приемал, че ищецът бил лекуван многократно чрез използването на амалгамени и химиополимерни пломби за периода 10.06.2017 г. – 11.09.2020 г., а от друга страна било прието, че въпреки поставените пломби се наложило лечението на един зъб три-четири пъти. В тази връзка жалбоподателят заключава, че на Н. А. не било приложено най-доброто лечение и причина за това е липсата на материали в денталния център в Затвора – П..

Неправилно районният съд бил приложил и критериите за дискриминация чрез териториалното им ограничаване само до Затвора-П.. Сравнението трябвало да се направи със затворите в цялата страна и денталната грижа, полагана за затворниците в тези затвори. По делото било установено, че още през 2008 г. затворниците в Затвора – гр.С. са лекувани с фотополимерна пломба и фотополимерна лампа, но районният съд отказал да разгледа тези доводи.

Неправилно районният съд бил приел, че ищецът не е третиран по-неблагоприятно в сравнение с други затворници по признака „лично положение“, като в жалбата не са изложени мотиви, подкрепящи това вързание.

В е посочено, че неправилно районният съд не е допуснал преюдициално запитване на основание чл.629, ал.1 от ГПК по въпроси, формулирани пред първоинстанционния съд, поради което е направено искане да отправяне на такова запитване от въззивния съд. По този въпрос П. окръжен съд се е произнесъл с определение в открито съдебно заседание, проведено на 20.04.2023 г., като е мотивирал отказа си да отправи такова запитване с нормата на чл. 629 ал. 2 от ГПК, тъй като решението на въззивната инстанция ще подлежи на касационно обжалване, поради което

въззивният съд не е длъжен да отправи преюдициално запитване. Искането е решението на районния съд да бъде отменено, вместо което предявените иски да бъдат уважени изцяло с присъждане на разноските за първа инстанция.

Решението се обжалва и в частта за разноските, във връзка с което е постановено определение № 389/16.02.2023 г., против което е подадена частна жалба, в която се твърди, че ответникът не е представил доказателства за сторени от него разноски, поради което неправилно са му присъдени такива. Частният жалбоподател се позовава на множество текстове от ЕКЗПЧ и чл.47 от Хартата на основните права Европейския съюз, за да отрече приложението на чл.37 от ЗПП и чл.25 от НЗПП, които според него противоречали на чл.6 от ЕКЗПЧ, тъй като на А. били възложени разноски на юрисконсултско възнаграждение, което не било реално заплатено. Допълнително се позовава на разпоредбата на чл.75, ал.2 от Закона за защита от дискриминация, според който за производствата от този закон не се събират държавни такси, а разноските са за сметка на бюджета на съда. Искането е определение № 389/16.02.2023 г. да бъде отменено, вместо което да бъде постановено ново, с което решение № 1389/21.12.2022 г., постановено по гр.д. № 20215220104019 по описа на Пазарджишкия районен съд да бъде отменено, вместо което разноски на юрисконсултско възнаграждение да не бъдат присъждани на ответника.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК е постъпил писмен отговор от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието с искане решението и определението по чл.248 от ГПК да бъдат потвърдени. Излагат се доводи в подкрепа на изводите на районния съд и се претендират разноски за въззивна инстанция.

Окръжният съд след като се запозна с твърденията, изложени във въззивната и частната жалба, като обсъди и анализира събраните по делото доказателства, като взе предвид становищата, изразени в съдебно заседание и при спазване разпоредбата на чл.235 от ГПК, прие за установено следното:

В исковата си молба против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието ищецът Н. А. е твърдял, че изтърпява наказание „доживотен затвор“ със специален режим в затвора в П., като често му се налагало да посещава стоматологичния кабинет. Този в Затвора - П. не разполагал с фотополимер и щифтове за поставяне на пломби, поради което те често падали, а затворът в С. разполагал с такива. Поради това счита, че спрямо него е налице дискриминационно отношение от страна на ГДИН при Министерство на правосъдието, поради което позовавайки се на чл. 6, ал. 2, чл. 2, ал. 1, чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 14 от ЕКПЧ предявява иск против ГДИН при Министерство на

правосъдието за признаване за установено в отношенията между страните, че в периода от 14.04.2014 г. до 11.09.2020 г. ответникът е извършил нарушение на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 6 от Конституцията на Република България във връзка с чл. 20 и 21 от ХОПЕС и чл. 14 от ЕКПЧ, изразяващо се в пряка и непряка дискриминация чрез неравно третиране по лично положение, за осъждане на ответника да преустанови нарушението и да се въздържа в бъдеще от по-нататъшни нарушения. Ангажира писмени и гласни доказателства.

В срока по чл. 131, ал. 1 от ГПК ответникът ГДИН при Министерство на правосъдието чрез пълномощника си юрисконсулт Р. оспорва исковата молба като неоснователна. Посочва, че през исковия период ищецът е посетил стоматологичния кабинет в затвора в П. общо 18 пъти за лечение на два зъба. Заявява, че по данни на д-р Елизабета Н. - лекар по дентална медицина в затвора в П., падналите няколко пъти пломби на ищеца са резултат от това, че технологично е много трудно да се създаде спойка между нова и стара obturation. Твърди, че на ищеца е оказвана необходимата компетентна зъболекарска помощ и му е предоставено възможно най-правилното лечение, а липсващата фотополимерна лампа е била заменена с друго алтернативно и не по-лошо дентално лечение. Поради това счита, че спрямо ищеца не е налице форма на пряка и непряка дискриминация спрямо останалите лишени от свобода в затвора в П., намиращи се при равни и сходни условия. Моли за отхвърляне на иска и присъждане на разноски.

С влязло в сила протоколно определение от 24.06.2022 г. П. районен съд е прекратил производството по делото по отношение на иска за установяване на дискриминационно отношение за периода от 14.04.2014 г. до 09.06.2017 г., тъй като за този период между същите страни, на същото основание и за същото искане е налице влязло в сила решение, постановено по гр.д. № 763/2018 г. по описа на Районен съд - П..

Между страните няма спор, че считано от 14.04.2014 г. ищецът Н. Н. А. изтърпява наказание „доживотен затвор“ в затвора в П..

Установено е от доказателствата по делото, че през периода от 10.06.2017 г. до 11.09.2020 г. медицинският център в затвора в П. не е разполагал с фотополимерна лампа, за разлика от медицинския център към затвора в С., който е разполагал с такава от месец ноември 2008 г.

За изясняване на спора от фактическа страна по делото пред районния съд са допуснати и разпитани свидетели.

От показанията на свидетелката Е.С.Н. се установява, че тя работи като лекар по дентална медицина в медицинския център при Затвора П.. Ищецът А. бил неин пациент и посещавал медицинския център всеки понеделник.

Имал пломби на три зъба. Проблемен бил един, силно разрушен зъб, който преди не бил лекуван от нея. Този зъб бил лекуван три-четири пъти. Когато ищецът бил на лечение, в медицинския център на разположение имало химиополимерни пломби и пломби от амалгама и той бил лекуван с двата вида пломби. В края на 2020 г. на медицинския център била предоставена фотополимерна лампа и оттогава поставяли и фотополимерни пломби. Трите вида пломби били с еднаква твърдост, но каква ще се използва зависело от дефекта на зъба. При ищеца падала всяка пломба. Свидетелката уточнява, че всеки зъболекар обработва зъба по различен начин, поради което било много трудно да се работи върху зъб, лекуван преди това от друг колега. Преди време ищецът поискал да му бъде сложен щифт, но коренът на зъба бил лекуван преди и нямало как да се сложи щифт. Освен това поставянето на щифт не било задължително при всеки дефект. А. посещавал зъболекар всеки понеделник. Така правели и други затворници, защото това било нещо като развлечение за тях. Причините за падането на пломбите били различни, включително било възможно те сами да ги свалят, за да отидат на зъболекар. Според свидетелката денталното лечение в затвора е безплатно, вкл. и фотополимерните пломби, а извън затвора фотополимерните пломби не се поемали от Здравната каса.

Свидетелката В.Ж.Н. установява, че е работила в Затвора С. като стоматолог до 2018 г. Използвала алмагамени и фотополимерни пломби. За всеки случай преценявала конкретно каква пломба да сложи. Когато имало възможност, особено на дъвкателни зъби, най-добре било да се направи амалгамена пломба, тъй като тя правела много добър контакт със зъба и издържала 20-30 години. В тези пломби имало 83% сребро и според свидетелката вече се използвали по-малко не защото са вреди, а защото в Австрия бил построен завод, в който амалгамените пломби от извадени зъби се предавали и от тях извличали ценни метали. При фотополимерните пломби оставало разстояние между пломбата и зъба и пломбите се чупели. Те били за предпочитане за по-предни зъби, за да не се вижда металът. Щифтове се използвали при мъртви зъби, понякога при четвърти и пети зъби, които били по-малки, а също и при шести и седми зъби, особено когато пломбата била много голяма. Щифтовете били както фабрични, така и се изработвали по поръчка от зъботехник, а могли да бъдат и от благородни метали, вкл. злато. Златните щифтове обаче били много скъпи и в затвора не се употребявали, защото държавата не можела да си го позволи. Зъболечението в затвора било безплатно за затворниците, вкл. и фотополимерната пломба. Заплащали се само коронки и протези от затворниците.

Свидетелката В.Б.К. установява, че работи в Затвора С. като лекар по дентална медицина. Не помни дали е лекувала А.. В практиката си използвала

амалгама, химиополимер и фотополимер. Когато трябвало да избере материала, с който да изработи пломбата, се съобразявала с указанията на производителя за кой вид дефект е подходящ този материал и с моментната ѝ оценка на крайния дефект на зъба. Всеки материал имал своите предимства и недостатъци, но и трите вида пломби втвърдявали веднага. Особеността при амалгамената пломба била, че пациентът не трябва да яде 2 часа след поставянето на пломбата. При поставяне на пломбата се следвали определени правила и алгоритми. Нямаło общ стандарт за лечение. Щифтът представлявал задръжен елемент. Поставял се по индивидуална преценка на дефекта и на вида захапка. Щифтовете в стоматологичната практика били няколко вида. Не при всички диагнози можело да се сложи щифт, но те били съвместими с всички материали за пломби.

Въз основа на така приетото за установено от фактическа страна съдът намира обжалваното решение за валидно и допустимо, тъй като не страда от пороци, обосноваващи неговата нищожност или недопусимост.

В тази връзка въззивният съд намира за несъстоятелно твърдението във въззивната жалба, че актът на районния съд, предмет на обжалване в настоящото производство, е постановен от незаконен състав. Видно от писмо изх. № 12460/03.12.2021 г. на Затвора – гр.П., изпратено до РС-П. по гр.д. № 4019/2021 г. по описа на същия съд, Н. Н. А. е осъден с влязла в сила присъда № 78/12.04.2010 г., постановена по НОХД № 112/2009 г. по описа на Окръжен съд – гр.Х., като на основание чл.116 от НК му е наложено наказание „доживотен затвор“, което към момента той изтърпява в Затвора в гр.П.. При постановяване на присъдата съдът е взел предвид високата степен на обществена опасност както на деянието, за което е осъден, така и на личността на дееца. Считано от 08.04.2011 г. Н. А. е поставен при условията на „специален режим“, изискващ той да бъде настанен в постоянно заключено помещение при засилен надзор и охрана (чл.71, ал.2 от ЗИНЗС). Съгласно чл.214 от ППЗИНЗС изолацията на осъдените на доживотен затвор от останалите лишени от свобода се спазва и при конвоиране, лечение, свиждане, престой на открито и други случаи на напускане на помещението.

В същото време разпоредбата на чл. 141, ал. 2 от ГПК вменява на председателя на съдебния състав да следи за реда в съдебната зала, в т.ч. да гарантира сигурността в съдебната зала и безопасността на всички участниците в производство и на присъстващите в залата граждани.

Като е съобразил високата степен на обществена опасност на личността на осъдения на доживотен затвор жалбоподател - от една

страна, а от друга страна като е взел предвид необходимостта да бъдат охранени правата му в гражданския процес при разглеждането на делото, районният съд е преценил, че за целите на това производство е достатъчно на ищеца да бъдат свалени белезниците на ръцете, за да може той да упражнява пълноценно и активно процесуалните си права, като за това не е необходимо свалянето на белезниците на краката и колана на кръста, защото надлежното упражняване на правото му на защита не изисква свободното му движение из съдебната зала. Правилно съдът е преценил, че последните две предпазни средства е необходимо да бъдат оставени, за да се гарантира сигурността и безопасността в съдебната зала на останалите участници в процеса и на намиращите се там граждани.

Въззивният съд намира за необходимо да напомни на ищеца, че осъждането на доживотен затвор без право на замяна означава, че до края на живота си той ще бъде принуден да търпи някои ограничения при упражняването на гражданските си права и това е основното, което го отличава от всички граждани на Република България, които не са извършили престъпление и не са осъдени с влязла в законна сила присъда на лишаване от свобода, като основното ограничение, което ще е принуден да търпи, а правото на свободно движение.

Разгледана по същество, въззивната жалба е неоснователна по следните съображения:

Неоснователно е твърдението, че мотивите на обжалваното решение са толкова противоречиви, та чак неразбираеми и от тях не можела да се извлече формираната от съда воля. Напротив, мотивите на съда са ясни, точни и разбираеми. Липсва противоречие между приетото от една страна, че от една страна, че ищецът е лекуван многократно чрез използването на амалгamenti и химиополимерни пломби за периода 10.06.2017 г. – 11.09.2020 г., а от друга страна, че въпреки поставените пломби се наложило лечението на един зъб три-четири пъти. Всъщност районният съд е приел, че през процесния период от време ищецът наистина е лекуван многократно с използването на двата вида пломби и в неколкотократно лекуване на един и същи зъб през същия период от време с различни по вид пломби няма нито смислово, нито логическо противоречие.

Неоснователно е и твърдението, че неправилно районният съд бил приложил критериите за дискриминация чрез териториалното им ограничаване само до Затвора-П., а сравнението относно денталната грижа, полагана за затворниците, трябвало да се направи със затворите в цялата страна и по-точно със Затвора – гр.С..

Напротив, в мотивите на своето решение районният съд е обсъдил показанията както на свидетелката Н., така и на свидетелката К., които са работили в Затвора – гр.С. и са споделили информация за своята практика там, като са заявили, че още от 2008 г. в този затвор са работили с три вида пломби – амалгамени, химио- и фотополимерни, а от показанията на свидетелката Н. се установява, че чак в края на 2020 г. от Затвора – гр.П. е била закупена фотополимерна лампа и се работи и с този вид пломби. И трите свидетелки обаче наблягат на това, че вида пломба, който следва да се постави на пациента, зависи не от неговото желание, а от преценката на зъболекаря за това какъв е дефектът на зъба и кой вид пломба е най-подходящ за него. Свидетелите единодушно установяват, че няма общ стандарт за лечение, задължителен за всички видове заболявания на зъбите и за всички пациенти, а при всеки пациент се прави индивидуална преценка и се предприема най-подходящото за случая лечение. Нито в исковата молба, нито във въззивната жалба се съдържат твърдения, че заболяването на зъбите на ищеца е от такъв характер, че най-подходящо за него е лечението им с фотополимерна пломба, поради което се налага изводът, че липсата на такава до 2020 г. и неприлагането ѝ при лечението на зъбите на Н. А. не покрива нито един от критериите за дискриминация и неравносечно третиране на същия по който и да било признак, въведен в Закона за защита от дискриминация.

По всички останали въпроси, по които въззивният съд не е взел отношение в настоящото решение, препраща към мотивите на решението на районния съд на основание чл.272 от ГПК и се присъединява към тях, поради което и не ги преповтаря в своето решение.

По тези съображения съдът приема, че решението на районния съд е правилно и следва да бъде потвърдено.

Неоснователна е и частната жалба против определение № 389/16.02.2023 г., постановено по гр.д. № 20215220104019 по описа на Пазарджишкия районен съд по следните съображения:

На първо място следва да се посочи, че позоваването на множество текстове от ЕКЗПЧ и чл.47 от Хартата на основните права Европейския съюз, за да отрече приложението на чл.37 от ЗПП и чл.25 от НЗПП, които според него противоречали на чл.6 от ЕКЗПЧ, е напълно несъстоятелно в случая. Единственото относимо възражение е позоваването на чл.75, ал.2 от ЗЗДискр., съгласно който за производствата пред съд по този закон не се събират държавни такси, а разносните са за сметка на бюджета на съда. По този законов текст обаче е формирана последователна и непротиворечива практика на ВКС, съгласно която с нормата на чл. 75, ал. 2 ЗЗДискр. се улеснява достъпът до правосъдие на пострадалите от дискриминационни

действия, които са освободени от заплащане на дължимите от тях държавна такса и разноски за водене на делото, но не и от отговорността за заплащане на направените от насрещната страна разноски по делото. Според ВКС разпоредбата на [чл. 75, ал. 2 ЗЗДискр.](#) не предвижда изключение от общия принцип за отговорността на направените от насрещната страна разноски по делото. В [решение № 192/25.06.2014 г. по гр. д. № 5663/2013 г. на ВКС, IV г. о. е прието](#), че нормата на [чл. 75, ал. 2 ЗЗДискр.](#) е аналогична на [чл. 83 ГПК, чл. 359 КТ, § 35 ЗСПЗЗ](#) относно иска по [§ 4и ЗСПЗЗ чл. 7, ал. 1, изр. 3 ЗВСОНИ](#) и др., съгласно които разпоредби ищците не внасят държавни такси по делото, а разноските се поемат от бюджета на съдебната власт. Правилата уреждат отношенията на ишците с фиска, но не ги освобождават от задължението да възстановят на насрещната страна по спора направените разходи, когато искът е изцяло или частично неоснователен. Тези разходи на страната, в чиято полза е разрешен спора, само защото е имала процесуалното положение на ответник, не могат да останат за нейна сметка, нито ѝ се възстановяват от държавата. Смисълът на [уредбата по чл. 78 ГПК](#) е обезщетяване на всяка от страните по делото за средствата, с които е намалена имуществената ѝ сфера по повод съдебното производство, щом съдът е отсъдил по спора в нейна полза, а дори и без подобно решение, ответникът има право на подобно обезщетение за съдебно-деловодните разноски, ако с поведението си не е станал причина за завеждане на делото – [чл. 78, ал. 2 ГПК](#). Нормата на [чл. 75, ал. 2 ЗЗДискр.](#) улеснява достъпа до правосъдие на пострадалите от дискриминационни действия, но не предвижда изключение от общия принцип за възстановяване на сумите, с които имуществото на ответника е намаляло поради неоснователност на претенциите на ищеца. /В този смисъл - [Определение № 595 от 22.07.2019 г. на ВКС по гр. д. № 109/2019 г., III г. о., ГК, Определение № 18 от 27.01.2020 г. на ВКС по гр. д. № 1177/2019 г., IV г. о., ГК, Определение № 217 от 7.07.2022 г. на ВКС по гр. д. № 2732/2021 г., IV г. о., ГК и др./.](#)

Що се отнася до присъждане на юрисконсултско възнаграждение, без са представени доказателства за неговото плащане, следва да се посочи, че районният съд е спазил точно разпоредбите на [чл. 78, ал. 3 и ал. 8 от ГПК](#), поради което и по този въпрос въззивният съд се присъединява към мотивите на обжалваното определение и на основание [чл. 272 от ГПК](#) се присъединява към тях.

По същите причини и с оглед изхода на спора пред въззивния съд в полза на ответника следва да бъде присъдено юрисконсултско възнаграждение на основание [чл. 78, ал. 3](#) във връзка с [ал. 8 от ГПК](#) в размер на 80 лв.

Като взе предвид гореизложеното, П. окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1389/21.12.2022 г. и определение № 389/16.02.2023 г., постановени по гр.д. № 20215220104019 по описа на Пазарджишкия районен съд.

ОСЪЖДА Н. Н. А., ЕГН *****, изтърпяващ наказание „доживотен затвор“ в затвора в П., да **заплати на** Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на **80 лв./осемдесет лева./**.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението.-

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____